

NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. BIRŽELIO 8 D. NUTARIMO NR. 695 „DĖL STATISTINĖS
INFORMACIJOS APIE VAIKUS RODIKLIŲ SĄRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, asmuo, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai
Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga 2021-01-11 Nr. (1.19-2021-784)2-7	<p>1. Vaiko teisių apsaugos kontrolierė pakartotinai siūlo įvertinti Projektu siūlomų pakeitimų atitiktį Jungtinių Tautų Vaiko teisių komiteto pateiktoms rekomendacijoms dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos įgyvendinimo Lietuvai įgyvendinimą, ypač dalyje dėl duomenų apie vaikus rinkimo (CRC/C/LTU/CO/3-4), užtikrinant, kad visi apie vaikus renkami duomenys būtų suskirstyti pagal amžiaus grupes, lytį, etninę kilmę, socialinę ir ekonominę padėtį, kaimo ar miesto vietas ir pagal vaikų grupes, kuriems reikalinga speciali apsauga, siekiant išsamiai ištirti visų vaikų padėtį (7 punktus); sukuriant duomenų apie nesimokančių ir mokyklos nelankančių vaikų iki 18 metų kaupimo sistemą ir ištirti, kokios pagrindinės šio reiškinių priežastys. Manytina, kad Komiteto rekomendacijų neįgyvendinimas neturėtų būti argumentuojamas duomenų rinkimo proceso sudėtingumu, informacijos ne aktualumu ar priskyrimu ypatingų duomenų kategorijai (pavyzdžiui, apie etninę kilmę). Reaguojant į argumentą dėl duomenų apie etninę kilmę priskyrimo ypatingų duomenų kategorijai, atkreiptinas dėmesys, kad ir statistiniais tikslais renkami duomenys apie vaikų sveikatą, teistumą ir kt. taip pat priskirtini ypatingų asmenų kategorijai.</p> <p>8. Projekto 7.3 punkte vietoj žodžių „ir kitų“ įrašyti</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Pažymėtina, kad aktuali Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimo Nr. 695 „Dėl statistinės informacijos apie vaikus rodiklių sąrašo patvirtinimo“ redakcija galioja nuo 2005 m., taigi per šį laikotarpį buvo įsivertintas renkamų duomenų aktualumas, pakito renkamų duomenų metodai, duomenų bazių, informacinių sistemų funkcionalumai. Bendradarbiaujant su duomenis teikiančiomis įstaigomis išgrynintas rinktų duomenų aktualumo poreikis. Atkreiptinas dėmesys, kad didelė dalis informacijos yra renkama konkrečioms įstaigų ar organizacijų funkcijoms atlikti, todėl neretu atveju tikslingai orientuojami duomenų poreikiai į tai. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimo Nr. 695 „Dėl statistinės informacijos apie vaikus rodiklių sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekte (toliau – Projektas) absoliučios daugumos rodiklių parametrai yra ženkliai praplėsti lyginant su šiuo metu galiojančia aktuali teisės akto redakcija, o taip pat pasiūlyta įtvirtinti ir eilę naujų rodiklių, kurie neabejotinai didins renkamos informacijos apie vaikus kokybę.</p> <p><i>Dėl duomenų apie etninę kilmę rinkimo.</i> Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad vaiko tautybė įrašoma pagal tėvų tautybę. Jeigu vaiko tėvai yra skirtingų tautybių, vaiko tautybė įrašoma tėvų susitarimu. Tėvams nesusitarus dėl vaiko tautybės, tautybė neįrašoma. Ši nuostata suponuoja, kad tautybė nėra gimimo įrašė nurodyti privalomas aspektas, todėl toks neapibrėžtumas bei laisvas asmenų apsisprendimas teikti / neteikti informaciją apie tai, labai apsunkina renkamų duomenų patikimumą vertinant juos bendrame duomenų kontekste.</p> <p>Neatsižvelgta.</p>

<p>skyrybos ženklą, siekiant teisinio reglamentavimo nuoseklumo ir aiškumo, t. y. atskirti statistinius duomenis apie vaikus, pabėgusius iš vaikų socializacijos centrų, ir vaikus, pabėgusius iš globos įstaigų; bei suderinti 7.3 ir 7.4 punktuose to paties parametro dėstymą (vaikai, pabėgę iš namų, vaikų socializacijos centrų, globos įstaigų).</p>	<p>Vadovaujantis Ieškomų asmenų, neatpažintų lavonų ir nežinomų bejėgių asmenų žinybinio registro reorganizavimo ir Ieškomų asmenų, neatpažintų lavonų ir nežinomų bejėgių asmenų žinybinio registrų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2017 m. kovo 3 d. įsakymu Nr. 1V-174 „Dėl Ieškomų asmenų, neatpažintų lavonų ir nežinomų bejėgių asmenų žinybinio registro reorganizavimo ir Ieškomų asmenų, neatpažintų lavonų ir nežinomų bejėgių asmenų žinybinio registrų nuostatų patvirtinimo“, (toliau – Registras) šiuo metu nėra tvarkomi duomenys konkrečiai išskiriant dingusius vaikus iš socializacijos centrų. Toks pakeitimas reikalautų ne tik teisės akto pakeitimų, tačiau ir papildomų Registro funkcionalumų įdiegimo. Atsižvelgiant į itin didelį poreikį apskritai turėti duomenis pagal projekte numatytus parametrus (pastebėtina, jog tai yra naujas rodiklis), siūlytina dėl pastaboje minimo dar smulkesnio šio rodiklio parametrų išskaidymo, tobulinimo diskutuoti ateityje, įsivertinant poreikį bei galimybes tokius duomenis surinkti.</p> <p>Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad Nutarimo projektu nauja redakcija dėstomo statistinių rodiklių apie vaikus sąrašo (toliau – Sąrašas) 7.3 bei 7.4 yra patikslinti pagal Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD) teiktą siūlymą dėl sąvokos „specialioji auklėjimo įstaiga“ vartojimo. Anksčiau šie papunkčiai buvo koreguota atliepiančiam Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos 2021-07-02 rašte Nr.(1.19 - 2021-492)2-532 teiktą siūlymą: “Siūlytina Projekto sąrašo 7.5 ir 7.6 punktų parametruose vietoj nuorodos į specialiąsias auklėjimo įstaigas įrašyti vaikų socializacijos centrus arba atitinkamą nuorodą į vaikų socializacijos centrus įrašyti skliaustuose, kadangi praktikoje specialiosios auklėjimo įstaigos yra vaikų socializacijos centrai”. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktuose naudojama būtent „specialiosios auklėjimo įstaigos“ sąvoka, Projekto rengėjai sutinka su IRD pateikta pastaba ir siekiant teisinio aiškumo Sąraše pasirenkamas būtent šios sąvokos vartojimas.</p>
<p>10. Pakartotinai siūlytina Projektą papildyti nauju rodikliu (7.7 punktu)dėl vaikų, kurių tėvai (tėvas, motina, abu tėvai) atlieka laisvės atėmimo bausmę pataisos įstaigose. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga nesutinka su Projekto rengėjų argumentais dėl nepritarimo šiam siūlymui (sunkumai dėl informacijos prieinamumo, rinkimo specifikos ir pan.). Pažymėtina, kad teikiant siūlymą, buvo daroma prielaida, kad Lietuvoje šio pobūdžio duomenys nėra renkami. Todėl įvertinant laiko, finansinių ir kitų išteklių bei sprendimų priėmimo poreikį buvo siūloma numatyti šių duomenų rinkimą vėlesniam laikotarpiui. Pažymėtina, kad duomenų apie vaikus, kurių tėvai atlieka laisvės atėmimo bausmę, poreikis (trūkumas) yra akcentuojamas tarptautiniame lygmenyje, įvairių</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Projekto rengėjai atkreipia dėmesį, kad šiuo metu apskritai nėra įstaigos, kuri galėtų tokia informacija disponuoti pilna apimtimi. Pastebėtina, jog Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) duomenis apie vaikus, kurių tėvai atlieka laisvės atėmimo bausmę gali rinkti tik per atskyrimo, tam tikrais atvejais tėvų valdžios ribojimo aspektą arba iš informacijos, kuri paaiškėja nagrinėjant pranešimus apie galimus vaiko teisių pažeidimus. Tokia apimtimi surinkti duomenys neatspindės tikros duomenų apimtys ir nebus reprezentatyvūs.</p> <p>Kitas galimas būdas, šią informaciją rinkti pasitelkiant įkalinimo įstaigų administracijas, tačiau toks duomenų apie laisvės atėmimo bausmes atliekančių asmenų šeiminių padėčių, o konkrečiai vaikus, turi būti grįstas konkrečiai institucijos funkcijai atlikti būtinumu, todėl abejotina, kad įstaigai, atlikti laisvės atėmimo bausmės vykdymo funkciją, būtų reikalinga rinkti asmens duomenis, susijusius su nuteistųjų turimų vaikų skaičiumi, o tai gali suponuoti perdėtą kišimąsi į privatų asmens gyvenimą. Taip pat, nesant atitinkamiems registrams šie duomenys galėtų būti renkami tik rankiniu / žodiniu būdu ir sudarytų papildoma administracinę našą įkalinimo</p>

	ekspertų ir pan.	įstaigų administracijoms. Pripažįstant, kad tokia informacija ir jos analizė gali būti svarbi ir reikalinga, manytina, kad šiuo aspektu reikalinga platesnė tarpinstitucinė diskusija, bei poreikio analizė, išsigrūdinant rinkimo tikslus, duomenų apimtį, subjektus tai galinčius daryti ir t. t. Atsižvelgiant į tai, kad įprastai tokie derinimo veiksmai užtrunka, manytina, jog Nutarimą papildyti tokiu rodikliu būtų galima ateityje – atlikus aukščiau minimus parengiamuosius darbus.
	12. Siūlytina tikslinti Projekto 8.2 punkto rodiklio pavadinimą, atsižvelgiant į tai, kad jaunesniems kaip 16 metų asmenims nėra taikoma administracinė atsakomybė ir informacija apie vaiką bei jo padarytą administracinio nusižengimo požymių turinčią veiką perduodama kompetentingoms institucijoms (Administracinių nusižengimų kodekso 6 straipsnis) ir jį išdėstyti taip: „vaikų iki 16 metų amžiaus, padariusių administracinių nusižengimo požymių turinčią veiką, skaičius“. Siūlytina parametrų sąrašą papildyti parametru „vaikų su negalia“, suderinant jį ir su 8.1 punkto parametrais; taip pat svarstyti, jog turėtų būti tikslinamas amžiaus parametras (nurodant amžiaus grupes, amžiaus grupes ir konkrečius metus ar kt.).	Atsižvelgta iš dalies. Reaguojanti į pateiktą siūlymą yra patikslintas rodiklio pavadinimas bei amžiaus parametras. Aptariamo rodiklio parametrus papildyti duomenimis apie vaikų negalią, šiuo metu nėra galimybės. Paaiškiname, kad ši statistinė informacija renkama vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 6 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatoma, kad informacija atitinkamam Tarnybos teritoriniam skyriui perduodama atsiunčiant Nutarimą nutraukti (nepradėti) administracinio nusižengimo bylos teiseną ir / arba Sprendimą „Dėl informacijos apie nepilnametį perdavimo administracinių nusižengimų kodekso 6 str. 2 d. nustatyta tvarka“. Šiame Nutarime paprastai nurodoma tiriamo administracinio nusižengimo data, vieta, laikas, asmuo, jo amžius, įvykio aplinkybės, atitinkamas Administracinių nusižengimų kodekso straipsnis, amžius, nuo kurio taikoma atsakomybė, kaltė, administracinio nusižengimo sudėtis, informacija dėl nepilnamečio įstatyminio atstovo, taip pat reziumuojama, kas nutarta ir t. t, t. y. informacija apie vaiko negalią nėra teikiama ir pagal paskirtį negali būti Nutarimo / Sprendimo dėstymo dalis. Tuo tarpu Tarnyba, kaip subjektas atsakingas už informacijos pagal nurodytą rodiklį teikimą, nedisponuoja informacija apie kiekvieno vaiko sveikatos būklę ir (ar) turimą neįgalumą (tokie duomenys kaupiami tik apie vaikus, kuriems nustatyta globa (rūpyba)) todėl galimybės šiuos duomenis susieti su aukščiau pateikta informacija neturi jokios techninės galimybės.
	13. Siūlytina svarstyti galimybę Projekte atsisakyti „nepilnamečio“ sąvokos ir visame Projekte vartoti sąvoką „vaikas“. Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga pritaria išsakomai nuomonei, kad pati sąvoka „nepilnametis“ (ypač baudžiamojoje, administracinėje teisėje ar pan.) turi neigiamą atspalvį. Pažymėtina, kad Projekte sąvoka „nepilnametis“ taip pat yra vartojama reglamentuojant statistinės informacijos, susijusios su vaikų nusikalstamumu, administracinio pobūdžio nusižengimais, taip pat darbo santykiais, migracijos procesu ir kt. statistiniais rodikliais.	Neatsižvelgta. Nors kartais ir kyla iniciatyvų Lietuvos Respublikos teisėkūroje atsisakyti „nepilnamečio“ sąvokos, tačiau dėl eilės priežasčių, šios iniciatyvos vis dar nėra pasiekę visuotinio pritarimo, todėl siekiant teisinio aiškumo Projekte sąvokos vartojamos taip, kaip šiuo metu galiojančiuose atitinkamuose teisės aktuose, su kurų reguliavimo sritimi yra susiję pastaboje minimi rodikliai, t. y. „nepilnamečio“ sąvoka išimtinai vartojama tik rodikliams susijusiems su baudžiamąja bei migracijos teise apibrėžti.